

Rantasalmen kunta
Poikkitie 2
58900 Rantasalmi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Meritullinkatu 10
Helsinki

Lausuntopyyntö OKM/57/010/2014 16.10.2014

Lausunto esityksestä lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta sekä aikuiskoulutuksesta annettujen lakien sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Lukiokoulutuksen järjestämisluvan saamisen kriteerien tiukkenemista ei voi kannattaa pienten maaseutulukioiden näkökulmasta. Suunnitelmat lukioverkon karsimiseksi ovat ristiriidassa nuorten kouluttautumista tukevien tavoitteiden kanssa. Laaja lukioverkko on mahdollistanut suomalaisten hyvän yleissivistyksen ja hyvät jatko-opiskelumahdollisuudet. Jo nyt Etelä-Savon koulutustaso on maan alhaisempia ja esitetyt muutokset toisen asteen koulutukseen heikentäisivät entisestään alueen koulutustasoa ja sitä kautta kuntien elinvoimaisuuden kehittämistä.

Suomessa tarvitaan paikallisten tarpeiden ja opetuksen laadun turvaamiseksi erikokoisia lukioita: pieniä, keskikokoisia ja suuria lukioita. Lukiokoulutus on säilytettävä paikallisesti lähipalveluna ja erityisesti on turvattava lukio-koulutuksen alueellinen saatavuus harvaan asutuilla alueilla. Jotta koulutuksen tasa-arvo säilyy maan eri osissa, täytyy nuoren voida opiskella lukio-opinnot kotoa käsin. Maaseudulla asuvien alaikäisten nuorten on käytännössä mahdotonta päästä kaupunkilukioon julkisella liikenteellä, koska linja-autovuoroja on karsittu viime vuosina kovalla kädellä. Maaseudun nuorten koulukuljetuksissa oman kunnan lukioon voidaan hyödyntää peruskoulun lakisääteisiä koulukuljetuksia, jolloin säästetään julkisia kustannuksia niin perusopetuksen koulukuljetuksissa kuin lukiolaisten koulumatkatuissa.

Mikäli lukiokoulutus lakkaa kunnassa, voi kynnys lähteä muualle lukioon olla joillekin nuorille liian korkea. Koulutuksen ulkopuolelle voivat jäädä ne nuoret, jotka eivät vielä tiedä mitä haluavat ja joiden koulumenestys on voinut jäädä peruskoulussa heikoksi. Keskiarvo ei riitäkään uudessa tilanteessa toisen asteen opintoihin pääsemiseksi, jolloin seurauksena voisi olla nuorten syrjäytyminen. Näille nuorille voi olla turvallista jäädä lukiokoulutukseen omalle paikkakunnalle ja kenties löytää opiskelumotivaatio ja saada yötutkintokin suoritetuksi. Kaikkienensa lukiokoulutus on maaseutukunnille halpa keino toteuttaa nuorisotakuuta, nostaa väestön koulutustasoa ja ehkäistä syrjäytymistä. Lukiokoulutus myös tuottaa opiskelijoille toisen asteen tutkinnon pienemmillä yksikköhintakustannuksilla kuin mitä toisen asteen ammatillinen koulutus tuottaa.

Kuntamme lukiokoulutus on edullista, koska se toteutetaan tiiviissä yhteistyössä peruskoulun yläluokkien kanssa. Yhteisyys tarkoittaa yhteistä hallintoa, yhteisiä opettajia ja yhteisiä tiloja. Toisaalta kustannustehokkuutta on edistänyt yhteistyö kurssitarjonnassa naapurikuntien pienten lukioiden kans-

sa. Lisäksi lukiot toimivat yhteistyössä alueen ammatillisen koulutuksen, korkeakoulujen ja vapaan sivistystyön kanssa.

Lukioiden järjestämislupien määrän vähenemisen on esitetty tuovan säästöä hallinnollisiin kuluihin. Lukiokoulutuksen hallinnosta säästäminen ei ole kuntamme näkökulmasta realistista, koska pienissä kunnissa lukion hallinto käsittää vain rehtorin ja koulusihteerin, jotka usein ovat yhteisiä peruskoulun kanssa. Päinvastoin mitä suurempi hallinnollinen yksikkö, sitä enemmän se vaatii hallinnon väliporrasta, ja järjestäjäverkon tiivistäminen todennäköisesti nostaisi hallinnollisia kustannuksia.

Maaseutukunnan lukion ja perusasteen 7.-9. -luokkien välinen riippuvuussuhde on merkittävä. Perusopetus yläluokilla pysyy laadukkaana, kun lukio voi säilyä kunnassa ja siten peruskoulun ja lukion yhteiset aineenopettajat takaavat laadukkaan ja kustannustehokkaan opetuksen. Yksittäisen aineenopettajan opetusvelvollisuus ei täyty pelkästään pienen kunnan yläluokkien opetuksesta useimmissa oppiaineissa. Suomen hyvinvointivaltio on perustunut tasa-arvoiseen koulutukseen ja sitä tilannetta ei voi huonontaa, ei peruskoulun eikä lukioiden osalta. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat säästöt tulisivat lisäämään syrjäytymistä ja ne jouduttaisiin maksamaan välillisesti moneen kertaan takaisin.

Myös kunnan elinkeinotoiminnan kannalta on tärkeää, että rahoitusperusteiden ja järjestämislupien uusimisen seurauksena lukio säilyy kunnassa. Lukio tekee yhteistyötä alueen yrittäjien kanssa yrittäjyyskurssien muodossa, ja lukiolaiset tuovat kielitaitoista kausityövoimaa paikallisiin matkailualan yrityksiin.

Lukio-opetuksen jatkuminen Rantasalmella on tehokas keino syrjäytymisen ja väestörakenteen vääristymän ehkäisemiseksi.

Vapaa sivistystyön opetusta kunnassa järjestää Järvi-Saimaan kansalaisopisto, joka toimii Juvan, Rantasalmen ja Sulkavan kunnissa. Opisto tarjoaa opetusta kaikille ikäryhmille eri puolilla aluetta. Opistolla on suuri merkitys lapsille ja nuorille sekä eläkeläisille ja ikäihmisille, joilla ei ole mahdollisuutta lähteä opintoryhmiin kymmenien kilometrien päähän. Kansalaisopiston opetus tulee turvata lähipalveluna jatkossakin eikä lakiuudistus saa johtaa maaseudun asukkaiden syrjäytymisen lisääntymiseen. Pikemminkin tulee mahdollistaa kansalaisopistolle resurssit opetuksen kehittämiseen, jotta kuntien elinvoimaisuutta voidaan kehittää opiston toiminnan avulla.

Toisen asteen ja vapaan sivistystyön yhteistyötä tulee tukea lainsäädännöllisesti niin että se mahdollistaa entistä laajemman yhteistyön opetuksen järjestämisessä.

Rantasalmella 17.11.2014

Rantasalmen kunta

Anne Haakana

Sivistysjohtaja